

Onderwijspositie Romameisjes:

Handhaven en investeren in vertrouwen

Nog altijd verlaten veel Roma-meisjes het onderwijs zonder startkwalificatie. Dat blijkt uit recent onderzoek van het Trimbos Instituut. Rolpatronen, toekomstbeelden en gebrek aan vrouwelijke rolmodellen zijn hier debet aan. Voor hun 20ste zijn de meeste Roma-meisjes getrouwd en moeder. Toch is er op veel plekken de afgelopen decennia fors winst geboekt. Zoals in de stad Groningen. Succesfactoren: continuïteit in aandacht en investeren in vertrouwen. En goede afspraken met leerplicht!

Tekst: Yolande van der Ree | Foto's: OWWZ Groningen

Tineke Postma en haar collega Hester van der Paauw zijn respectievelijk 20 en 17 jaar OWWZ-consulent in Groningen. Waarbij OWWZ staat voor het onderwijs aan woonwagen- en zigeunerkinderen. Bijna alle kinderen van de 150 gezinnen gaan tegenwoordig naar de peuterspeelzaal en allemaal volgen ze primair en voortgezet onderwijs. Ook is er de laatste jaren een aanzienlijke toename te zien in de deelname aan het mbo.

Samenwerking

Natacha Schrik is als leerplichtambtenaar sinds 11 jaar betrokken bij het onderwijs aan woonwagen- en zigeunerkinderen. 'Toen ik begon, hadden we te maken met 33 procent absoluut verzuim. Door de handen ineen te slaan, is daar verandering in gekomen. De start was een brief die ik stuurde aan alle ouders van kinderen van 5 jaar en ouder die niet naar school gingen. Een kopie van die brief ging naar de

consulenten.' Van der Paauw: 'Wij gingen bij de ouders langs met de brief in de hand om daarover te praten. Dat was wennen voor veel ouders, maar we hadden snel succes.'

Leerplichtambtenaar Schrik op haar beurt smeedde een kort lijntje met justitie. 'Als ouders geen gehoor gaven aan de oproep per brief – en dus geen stappen zetten richting een schoolinschrijving en schoolbezoek van hun kind – maakte ik direct proces-verbaal op. Justitie zorgde ervoor dat er kort daarop een zitting was en een uitspraak kwam. Lik op stuk, zeg maar. En dat werkte, vooral ook door de samenwerking met de consulenten.'

Want Postma en Van der Paauw creëerden ondertussen de voorwaarden voor de schoolgang van de notoire spijbelaars. 'Er waren kinderen van 8 jaar en ouder die nog nooit naar school waren geweest. Die kun je niet zomaar in de schoolbanken zetten. We kregen het voor elkaar dat er een extra leerkracht werd aangesteld die 'onze' leerlingen onder haar hoede nam en hen begeleidde met een speciaal aanbod. Zo kon de integratie geleidelijk verlopen.'

Tineke Postma in gesprek met moeders

Flexibel en creatief

Ondanks het feit dat steeds meer woonwagen- en zigeunerkinderen naar school gingen, bleef er een groepje dat met hun ouders meereisde vanwege de handel. Schrik: 'Je weet van tevoren dat handhaven niet gaat werken. We hebben daarom een regeling gemaakt waarbij ouders 10 weken per jaar verlof kunnen aanvragen. Voorwaarde is dat de kinderen geen onderwijsachterstand oplopen. Ze krijgen van school een lespakket mee en er worden verplichte terugkomenten afgesproken. Als het gezin de gemaakte afspraken niet nakomt, volgt direct een proces-verbaal. En als er sprake is van achteruitgang in schoolprestaties van de kinderen, wordt er het jaar daarop geen verlof verleend. Tot nu toe hebben we geen van deze maatregelen hoeven treffen. Sterker: nu, tien jaar later, hoeven we deze vorm van verlof aan nog maar één gezin te verlenen. De rest maakt er geen gebruik meer van.'

Handhaven en creativiteit gaan hand in hand in de Groningse aanpak. Een goed voorbeeld is een Roma-meisje dat tegen de wens van haar familie in op het vmbo terecht kwam. Ze haakte uiteindelijk

toch af. Postma: 'Het lukte me toen om voor haar een baantje te bemachtigen in een leuke bloemenzaak. We maakten afspraken met school en met leerplicht dat het meisje een aantal uren per week mocht werken en een lesplanpakket van school meekreeg. Deze alternatieve leer-route bleek een schot in de roos. Het meisje had het bloemschikken en het verkopen helemaal in de vingers. Ze heeft veel ervaring opgedaan en heeft zelfs geprobeerd om haar mbo-diploma Bloem & Design te halen. Dit laatste bleek helaas geen haalbare kaart, maar ze heeft het wel geprobeerd. Als Roma-meid is ze baandoorbekend geweest en is ze een voorbeeld voor andere meiden. Je hoeft niet meteen te trouwen en kinderen te krijgen!'

Vooruitgang

Simone Hoogenboom, coördinator van het OWRS, landelijke ondersteuning onderwijs aan woonwagen-, Roma- en Sinti-kindereen, is blij met de extra aandacht voor de onderwijspositie van Romameisjes. 'Het goede nieuws is dat ook de Roma-meiden het voortgezet onderwijs inmiddels gevonden hebben. Daarom valt op dat zij daarna vaak van school gaan. Dat is doodzonde en we moeten

alles in het werk stellen daarin verandering te brengen. Het rapport van het Trimbos Instituut doet daarvoor goede aanbevelingen. Er is de laatste decennia veel gebeurd. Twintig jaar geleden was de onderwijspositie van woonwagen-kindereen vergelijkbaar met die van Roma-meisjes nu. Over hen hebben we het eigenlijk niet eens meer en ook met de Sinti-jongereen gaat 't steeds beter.' Hoogenboom houdt wel haar hart vast nu bezuinigingen ertoe leiden dat steeds meer OWWZ-consulentereen verdwijnen. 'Uit het onderzoek blijkt dat de continuïteit die zij kunnen bieden, van groot belang is. In veel gemeentereen staan de leerplichtambtenaren er inmiddels alleen voor. Zonder de intermediaire rol van de consulentereen wordt hun werk echt een stuk ingewikkelder.'

'Je hoeft niet meteen te trouwen en kinderen te krijgen!'

Meer informatie

Het onderzoeksrapport *Roma en schoolverzuim* is te downloaden van de site van het Trimbos Instituut.

Zie <http://www.trimbos.nl/webwinkel/productoverzicht-webwinkel/preventie/af/af1132-roma-en-schoolverzuim>